

කාර්මික පුරාවිද්‍යාවෙන් ලද පැරණි උරුමය-නාවලපිටිය දුම්රිය ස්ථානය හා පැරණි වාෂ්ප බල ධාවනාගාරය

එච්.ටී.සී.ඩී. හපුතන්ත්‍රී ⁴⁵

මධ්‍යම කඳුකරයේ දොලොස්භාග කඳු පන්තිය හා මහවැලි ගංගාව මායිම් ප්‍රදේශය තුළ පිහිටා ඇති මේ දුම්රිය මග ආරම්භ වූයේ සිංහපිටිය ආශ්‍රිත ව කෝපි වගාවේ ඇති වූ දියුණුවත් සමඟ ය. මහනුවර සිට කුමිකව පේරාදෙණිය, ගම්පොළ, උළපනේ පසු කරමින් ඉදිරියට ඇදී ආ දුම්රිය මගේ නානුඔය තෙක් දුෂ්කර කඳුකර මාර්ගය ආරම්භයේ කේන්ද්‍රස්ථානය නාවලපිටියයි. මෙම දුම්රිය ස්ථානය ආරම්භ වන්නේ භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය සඳහාය. පළමු දුම්රිය ගැල් 10ක්, තිරිංග මැදිරියක් සහිතව 1874 දෙසැම්බර් 01 වන දින පෙ.ව- 6.45ට මහනුවරින් පිටත් ව 7.30 වන විට ගම්පොළට සේන්ද්‍ර වී තිබේ. නාවලපිටියට ළගාවීම සඳහා තවත් විනාඩි 35ක කාලයක් ගත වී ඇත. කෝපි ගෝනි 200ක් ප්‍රථමයෙන් ප්‍රවාහනය කරනු ලැබිණි. මෙම දුම්රිය ස්ථානය ආශ්‍රිත ව දුම්රිය නගරයක්ද පසුව ඉදිවී ඇත. මෙහිදී වාෂ්ප බල දුම්රිය ධාවනාගාරය වන්නේ දුම්රිය ස්ථානයට 800 මීටර පමණ දුරකින් මහනුවර දෙසට දුම්රිය දිවෙන මාර්ගයට ඉහළ ප්‍රදේශය ආශ්‍රිත ව පිහිටයි. එකල මෙම පැරණි දුම්රිය ධාවනාගාරය හරහා දුම්රිය එංජින් නඩත්තුව, අලුත්වැඩියාව මෙන්ම එන්ජින් වලට ගල් අගුරු සැපයීම වාෂ්ප සුදානම් කිරීම, පීලි ලිස්සන සුලුභාවය අවම කරවනු පිණිස වැලි රත් කොට හලා ඒවා සුදානම් කොට තබා ඇත. මෙහිදී භාවිත කරනු ලබන හැරවුම් වේදිකා, ජල කුලුණු, වැලි ලිපි, මෙන්ම වාස්තුවිද්‍යාත්මක වශයෙන් වැදගත් දෑ, ධාවනාගාරය තුළ වන ලියවල පට්ටල් ආයුධ උපකරණ මේ යනාදී සෑම අංගයක්ම ඉදිරි අනාගතයේ දී පුරාවිද්‍යාත්මක වශයෙන් වැදගත් වනු ඇත. වාෂ්ප බල ධාවනාගාරය ආශ්‍රිත ව හඳුනාගත් කාර්මික පුරාවිද්‍යාත්මක අවශේෂ රැසකි. පැරණි ජල කුළුණ (Wini abell) නම් සමාගම විසින් මෙම ජල කුලුණ නිපදවා ඇත. ධාවනාගාරයේ පැරණි ගෘහ නිර්මාණ සැකැස්ම, (Rose windows) ක්‍රමවේදය විවිධ වර්ණයේ විදුරු යොදා ගනිමින් මෙහි ජනේලනිර්මාණය කර ඇත. (Turn table) හැරවුම් වේදිකාව-මෙය 1926 කාල වකවානුවට අයත් හැරවුමකි. එමෙන්ම පැරණි ධාවනාගාරය ආශ්‍රිතව දැනට ඉතිරි වී ඇති අවශේෂ අතර තෙල් ටැංකි, දුම්රිය පීළි, පැරණි දුම්රිය ධාවනාගාරයේ සිට goodshead තෙක් ගමන් කළ පැරණි මාර්ගයේ කොටස්, goodshead හි පැරණි යකඩපාලම, වසර 150 ක් තරම් කල් පැරණි දුම්රිය මැදිරි, පැරණි මාර්ග සංඥා පද්ධතිය ආදිය කාර්මික පුරාවිද්‍යාත්මකව වැදගත් ශේෂිතයන් වේ. සමස්තයක් ලෙස මෙම දුම්රිය ස්ථානය මෙන්ම පැරණි ධාවනාගාරයද සුවිශේෂී කාර්මික උරුමස්ථානයක් ලෙස හඳුනා ගත හැකි ය.

ප්‍රමුඛ පද- වාෂ්ප බල ධාවනාගාරය ,කාර්මික පුරාවිද්‍යාව, නාවලපිටිය දුම්රිය ස්ථානය

⁴⁵ පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය, chalanimahaputhantri@gmail.com